

Sygn. akt I C 332/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2013r.

Sąd Rejonowy w Zgorzelcu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Dorota Florkowska

Protokolant Sylwia Dubowik

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2013r. w Zgorzelcu

na rozprawie

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko Powiatowi (...)

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej Powiatu (...) na rzecz powoda P. S. kwotę 425,- zł (czterysta dwadzieścia pięć złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 18 września 2012r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 107,- zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 60 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 332/13

UZASADNIENIE

Powód, P. S., domagał się zasądzenia na swoją rzecz od strony pozwanej, Powiatu (...), kwoty 425 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 września 2012 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu.

W uzasadnieniu swojego żądania powód przytoczył, iż w dniu 19 sierpnia 2004 r. w Wydziale Komunikacji Starostwa Powiatowego w Z. wydano mu kartę pojazdu (...) dla samochodu marki F. (...), nr rej. (...), który powód uprzednio nabył z terenu Unii Europejskiej. Tytułem opłaty za wydanie karty pojazdy powód zapłacił stronie pozwanej kwotę 500 zł. Pismem z dnia 4 września 2012 r. wezwał stronę pozwaną o zwrot kwoty 425 zł, tytułem nadpłaconej części opłaty za kartę pojazdu, jednakże strona pozwana nie zapłaciła żądanej kwoty. Zdaniem powoda dla dochodzenia przedmiotowego roszczenia jest dopuszczalna droga sądowa, a żądana kwota stanowi zwrot nienależnego świadczenia, spełnionego na podstawie aktu prawnego uznanego za niezgodny z prawem Wspólnot Europejskich (stanowiącego dochód powiatu).

W odpowiedzi na powyższe żądanie strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zarzuciła, iż powód nie wykazał, by rzeczywiście poniósł koszty opłaty za kartę pojazdu, a przez to, by strona pozwana bezpodstawnie została wzbogacona o kwotę 425 zł. Podniosła także zarzut przedawnienia roszczenia, wobec upływu pięcioletniego okresu upoważniającego powoda do dochodzenia zwrotu nienależnie pobranej opłaty, wynikającego z przepisów Ordynacji Podatkowej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód, P. S., w dniu 19 sierpnia 2004 r. dokonał pierwszej rejestracji na terenie RP sprowadzonego z zagranicy samochodu osobowego marki F. (...), o nr rej. (...). Kartę pojazdu nr (...) wydano powodowi w dniu 19 sierpnia 2004 r.. Za wydanie karty pojazdu uiszcili opłatę w kwocie 500 zł.

(dowód: karta pojazdu nr (...), k. 7)

Pismem z dnia 4 września 2012 r. – doręczonym stronie pozwanej w dniu 10 września 2012 r. – powód wezwał stronę pozwaną do zwrotu w terminie 7 dni kwoty 425 zł, tytułem nadpłaconej opłaty za wydanie karty pojazdu.

(dowód: pismo z dnia 4 września 2012 r. wraz z potwierdzeniem doręczenia, k 8-9)

Sąd zważył, co następuje:

Powód – wbrew zarzutom strony pozwanej – w sposób należyty wykazał okoliczność poniesienia opłaty za kartę pojazdu oraz pierwszej rejestracji pojazdu sprowadzonego z zagranicy. Okoliczności te wynikały z treści przedstawionej przez nich karty pojazdu (...), wydanej przez Starostę (...), w której powód wymieniony został jako pierwszy właściciel pojazdu zarejestrowanego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 19 sierpnia 2004 r.. Zauważyć przy tym należy, iż karta pojazdu jest dokumentem przypisanym do pojazdu, zawierającym dane identyfikacyjne pojazdu, jego parametry techniczne, dane identyfikacyjne właściciela pojazdu oraz dane potwierdzające rejestrację pojazdu. Kartę pojazdu dla nowego pojazdu samochodowego wprowadzonego do obrotu handlowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązany wydać właścicielowi pojazdu jego producent lub importer, a dla innych pojazdów samochodowych kartę pojazdu wydaje organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów przy pierwszej rejestracji pojazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (vide: art. 77 ust. 1-3 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym). Karty pojazdu – w tym spersonalizowane karty pojazdu – wytwarza producent kart na zamówienie podmiotów uprawnionych do wydawania kart pojazdów (organu rejestrującego pojazdy albo producenta lub importera nowego pojazdu), które sprzedaje podmiotom zamawiającym, z zachowaniem warunków określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 29 września 2004 r. w sprawie warunków dystrybucji kart pojazdów (Dz. U. Nr 229, poz. 2311). Karta pojazdu samochodowego jest szczególnym dokumentem związanym z określonym pojazdem, wytwarzanym i wydawanym w szczególnym trybie, identyfikującym ten pojazd oraz jego właściciela. Skoro zatem przedmiotowa karta pojazdu została wydana przez Starostę (...), oznacza to, że przed dniem 19 sierpnia 2004 r. pojazd nie był zarejestrowany w Polsce, a jednocześnie nie mógł być to pojazd nowy rejestrowany po raz pierwszy, gdyż w takiej sytuacji kartę pojazdu wydałby producent lub importer. W tym stanie rzeczy – mając na uwadze dyspozycję art. 231 kpc – jedynym logicznym wnioskiem jest to, że przedmiotowy pojazd był samochodem używanym i musiał być wcześniej zarejestrowany za granicą.

Stosownie do przepisu art. 73 ust. 1 ustawy – Prawo o ruchu drogowym, rejestracji pojazdu dokonuje na wniosek właściciela właściwy organ w drodze decyzji administracyjnej (vide: uchwała NSA z dnia 15 listopada 1999 r., OPK 24/99). Dokonując rejestracji, organ wydaje dowód rejestracyjny i zalegalizowane tablice rejestracyjne oraz nalepkę kontrolną, jeżeli jest wymagana. Kartę pojazdu wydaje również właściwy organ rejestrując pojazd samochodowy (vide: art. 77 ust. 3 ustawy – Prawo o ruchu drogowym). Wydanie karty pojazdu jest prostą konsekwencją rejestracji pojazdu, następuje w toku rejestracji pojazdu i nie stanowi odrębnej sprawy. Składając wniosek o zarejestrowanie pojazdu, właściciel pojazdu obowiązany jest uiszczyć opłaty za wydanie dowodu rejestracyjnego (pozwolenia czasowego), tablic rejestracyjnych oraz karty pojazdu. Uiszczenie tych opłat jest warunkiem zarejestrowania pojazdu, co oznacza, że wydanie karty pojazdu jest uzależnione od uprzedniego uiszczenia opłaty. Z faktu wydania powodowi karty pojazdu – w drodze domniemania faktycznego – należało wywieść niewątpliwy wniosek o uiszczeniu przez niego opłaty za kartę pojazdu w kwocie 500 zł (vide: art. 231 kpc).

Podstawę materialną roszczenia powoda stanowił art. 410 § 2 kc w zw. z art. 405 kc. Zgodnie z uchwałą SN z dnia 16 maja 2007 r., w sprawie o sygnaturze akt III CZP 35/07, dopuszczalna jest droga sądowa dla dochodzenia roszczenia o zapłatę, którego podstawę stanowi nienależne pobranie opłaty za wydanie karty pojazdu, określonej w § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu.

Wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 stycznia 2006 r., w sprawie o sygn. akt U 6/04, przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz. U. Nr 137, poz. 1310), wprowadzający opłatę w kwocie 500 zł został uznany za niezgodny z art. 77 ust. 4 pkt 2 i ust. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym oraz z art. 92 ust. 1 i art. 217 Konstytucji RP. Ustalona w tym przepisie wysokość opłaty za wydanie karty pojazdu uwzględniała dodatkowo inne koszty administracji publicznej, nie przewidziane w ustawowym upoważnieniu. Tym samym jej wysokość została określona z przekroczeniem delegacji ustawowej. W części wynikającej z jej podwyższenia opłata ta w istocie stanowiła daninę publiczną, której wprowadzenie zarezerwowane jest dla aktów prawnych o randze ustawy. Pomimo tego, że utratę mocy obowiązującej przedmiotowego przepisu Trybunał odroczył do dnia 1 maja 2006 r., przepis ten od samego początku obowiązywania był niekonstytucyjny, sprzeczny z ustawą i prawem wspólnotowym. Przepis ten naruszał mianowicie art. 90 traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (obecnie art. 110 akapit 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej) - postanowienie TS z dnia 12 grudnia 2007r., sygn. akt C – 134/07. Traktat ten obowiązywał w Polsce od 1 maja 2004 r. i miał pierwszeństwo przed prawem polskim (vide: art. 91 Konstytucji). Postanowienia traktatu sprzeciwiały się opłacie takiej, jak przewidziana w § 1 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wysokości opłat, która to opłata była nakładana w związku z pierwszą rejestracją używanego pojazdu przywiezionego z innego państwa członkowskiego, a nie była nakładana w związku z nabyciem w Polsce używanego pojazdu, jeśli był on tam już zarejestrowany.

Dla rozstrzygnięcia w sprawie nie miało znaczenia, czy pojazd został nabyty przez powoda z państwa członkowskiego, czy też z innego państwa, gdyż Sąd w całości podzielił stanowisko Trybunału Konstytucyjnego o niekonstytucyjności przepisu § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r., a na podstawie art. 178 ust. 1 Konstytucji RP, był uprawniony do odmowy zastosowania tego przepisu także wówczas, gdy Trybunał Konstytucyjny stwierdził już jego niezgodność z Konstytucją i orzekł o odroczeniu utraty mocy obowiązującej tego przepis (vide: uzasadnienie wyroku SN z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CNP 11/11. W konsekwencji należało pominąć § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu i należało przyjąć, iż należna opłata za wydanie karty pojazdu powinna zamykać się w kwocie 75 zł – jako że taka wysokość odpowiadała opłacie za wydanie wtórnika karty pojazdu zgodnie z kolejnym rozporządzeniem Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 28 marca 2006 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu. (Dz. U. Nr 59, poz. 421).

Obowiązek zwrotu nienależytego świadczenia ma charakter bezterminowy (vide: wyrok SN z dnia 28 kwietnia 2004 r., V CK 461/03) i dlatego jego zwrot powinien nastąpić po wezwaniu dłużnika (art. 455 k.c.) Wobec bezskutecznego upływu wyznaczonego w wezwaniu terminu, powodowi należały się odsetki ustawowe od dnia 18 września 2012 r..

Nie mógł się ostać zarzut pozwanego dotyczący braku wzbogacenia. Stosownie do treści art. 409 kc in fine, obowiązek zwrotu uzyskanej korzyści istnieje, jeżeli wyzbywający się jej powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Pozwany winien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu kwoty pobieranej z tytułu opłaty za kartę pojazdu w sytuacji, gdy pobierana opłata przewyższała faktyczne koszty wydania takiej karty pojazdu, to jest kwotę 75 złotych. Nawet przy przyjęciu, że pozwany nie mógł się liczyć z obowiązkiem zwrotu kwoty pobieranej w oparciu o ówczesnie obowiązujące przepisy rozporządzenia, to nie sposób przyjąć, że pozwany nie jest już wzbogacony kwotą dochodzoną przez powoda. Zasadne powołanie się na wygaśnięcie obowiązku wydania korzyści wymaga nie tylko udowodnienia jej zużycia, lecz nadto takiego zużycia, które powoduje trwający brak wzbogacenia. Gdy korzyść stanowią sumy pieniężne nie wystarcza zatem samo się ich wyzbycie (wydatkowanie), gdyż chodzi o takie wydatkowanie, które nie pozostawia stanu wzbogacenia. Zainwestowanie w całości lub w części walorów pieniężnych (...) nie czyni zadość przesłankom wygaśnięcia obowiązku wydania korzyści (vide: wyrok SN z 4 kwietnia 2008r., I PK 247/07). Tym samym pozwany wydatkując kwoty uzyskane z opłat za karty pojazdu nawet na cele związane z realizacją zadań publicznych określonych w art. 4 ustawy z dnia 05 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1592 z późn. zm.), nadal pozostał wzbogacony.

Roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia – o ile nie jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej – przedawnia się w okresie dziesięcioletnim (art. 118 kc). W sytuacji, w której nie było podstawy prawnej do pobrania opłaty za kartę pojazdu, bezpodstawne wzbogacenie w postaci nienależnego świadczenia nastąpiło od chwili uiszczenia

tej opłaty. Uwzględnienie uregulowania przyjętego w art. 120 § 1 zdanie drugie kc uzasadnia wnioski, że dzień, w którym nastąpiło uiszczenie opłaty za kartę pojazdu, był jednocześnie najwcześniejszym możliwym terminem, w którym powód mógł zgłosić żądanie niezwłocznego jej zwrotu. Prowadzi to do wniosku, że bieg przedawnienia roszczenia o zwrot nienależnie pobranych opłat za karty pojazdu rozpoczyna się od dnia spełnienia świadczenia (vide: uchwała SN z dnia 2 czerwca 2010 r., III CZP 37/10). Wobec powyższego roszczenie o zwrot dochodzonej przez powoda części opłaty nie uległo przedawnieniu. Powyższej oceny nie mogą zmienić powołane przez stronę pozwaną przepisy art. 67 ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 roku oraz art. 80 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, które dotyczą niepodatkowych należności budżetowych pobieranych przez państwowe i samorządowe jednostki budżetowe na podstawie odrębnych ustaw. Zgodnie bowiem z brzmieniem art. 115 ust 1 ustawy przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 roku (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241) do spraw dotyczących niepodatkowych należności budżetowych, o których mowa w art. 60 ustawy o finansach publicznych, wszczętych i niezakończonych decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych mają charakter proceduralny, a nie materialnoprawny i regulują jedynie kwestię stosowania przepisów w sprawach administracyjnych dotyczących niepodatkowych należności budżetowych. Należy przy tym zwrócić uwagę, że na gruncie poprzednio obowiązujących uregulowań nie było w ogóle podstawy prawnej do wydania w trybie administracyjnym decyzji ostatecznej w przedmiocie zwrotu nadpłaconej opłaty za wydanie karty pojazdu. Zważywszy, że zarówno wszczęcie postępowania o pobór opłaty, odpadnięcie podstawy jej pobrania, jak i powstanie obowiązku zwrócenia nadpłaty nastąpiły przed dniem 1 stycznia 2010 r., zachodzą wobec tego podstawy do dalszego stosowania przepisów dotychczasowych, jak i odwołania się do wypracowanego w tym zakresie powołanego wyżej stanowiska judykatury, iż należność z tytułu zwrotu nienależnie pobranej opłaty za kartę pojazdu przedawnia się w terminie dziesięcioletnim (vide: wyrok SO w Jeleniej Górze z dnia 29 czerwca 2012, II Ca 254/12).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 kpc, albowiem powód wygrał proces. Tym samym należało zasądzić na jego rzecz zwrot opłaty od pozwu w kwocie 30 zł, kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 60 zł (stosownie do § 6 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu) i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec, jak w sentencji wyroku.